

Stráža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1.50 • Polletna naročnina Din 15.—
Celoletna naročnina Din 30.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čoč)

Ljubljana, 6. maja 1937

Leto III — Številka 26

Komunizem in akademska društva

(Misli ob občenem zboru Akademске zveze.)

Zadnjih pet let kažejo komunisti na univerzi znatno aktivnost. Razlogov za to je več. Predvsem zahteva Stalínova taktika večjo spretnost in dejavnost kot stara Trockijeva. Njihovo propagandno delo in njihove akcije imajo dovoljno finančno osnovo v strankinem fondu. To je velika prednost komunistov, ki jo vsi njihovi nasprotniki bolj ali manj pogrešajo. Sistem celic, ki je vključil spremenjeni taktiki ostal baza komunistične tvornosti, omogoča nepretrganost v akcijski taktiki, izmenjava akademskih generacij v komunistični celični organizaciji ne povzroča preloma in vrzeli.

Pomanjkljiva bi bila naša slika, ako bi pozabili opozoriti na činitelja, ki poleg finančne brezskrbnosti največ doprineše k nepretrgani komunistični dejavnosti: to je oni preizkušeni kader starih študentov, ki se jim nikamor z univerze ne mudí, ki nosijo z roda v rod notranjo komunistično tradicijo, taktične izkušnje in propagandno tehniko. Prav ti največ doprinašajo k uspešnosti komunistične aktivnosti.

Nadalje so vedno imela v sklopu komunističnega propagandnega in akcijskega aparata važno vlogo legalna akademska društva, ki smo jih imeli od razpusta Triglava dalje že lepo zaporedno vrsto.

Nova taktika po načelu ljudskih front je povzročila potrebo po »strokovnem slovarju« ali »propagandnem leksikonu«. Hočemo reči: komunisti imajo nabranih »zahtev« in »potreb«, ki sicer izgubljajo na resnosti, a nekaj nepoučenih bo vedno, ki jim bodo te »zahteve« in »potrebe« zadostni »razlogi« in »povodi« za potrebo štrajka ali kaj sličnega. Sicer pa je vse to in še drugo že tako znano in dognano, da ni vredno več prostora izgubljati za to.

Na kar hočemo danes resno in odkrito opozoriti, je zadržanje množice akademskih društev napram tej neutrudljivi komunistični dejavnosti in taktiki.

Strokovna društva.

Strokovna društva imajo vso to dobo najbolj klavrno vlogo. Ker niso zgrajena na ideoloških, temveč na »strokovnih« principih, jih seveda komunisti s svojim »strokovnim slovarjem« kaj kmalu prevarijo. Le če slučaj nanese, da je v teh strokovnih odborih tudi kak načelnejši katoliški ali jugoslovanski akademik, potem gre komunistom bolj trdo izpod rok — navadno jim v takem primeru spodleti. Toda kulturna društva pač svoje najboljše moči drugod zaposlujejo.

Kulturna društva.

O komunističnih ne bomo izgubljali besed: ona so pripravljali tečaj za celice in njihove akcije. Jugoslovanski akademski društvi pač žal zreta na razvoj dogodkov preveč dnevno

Resnični obraz Francije

Kdo naj zastavi pot francoskemu komunizmu?

Zadnjič smo podali kratko sliko o položaju v Franciji in vlogo, ki jo v njem igra komunistična stranka. Danes si oglejmo drugi breg sodobne Francije.

Blum — radikali.

Blum je ujetnik komunistov. Skočil je v tok »socialne zakonodaje«, danes ne more več nazaj, a ven si ne upa. Mož dobro vidi, da je s svojo »socialno zakonodajo« nakopičeno v množici zakonov in uredb, ki si drug drugemu nasprotujejo, pognal Francijo »tout droit« proti razsulu. Zavedel se je tudi že, da je sam izročil Thorezu orožje, ki ga sedaj neumorni »ljudski tribun« s pridom uporablja proti njemu.

Prazni in hkratu prepolni program »Front Populaire« »svoboda, mir in kruh« je Thorez spremenil v leksikon »ljudskih zahtev«, ki obsega gotovo že okoli 100 točk (nekako tako kot »program« naših komunistov na univerzi — si licet parva componere magnis...), od katerih pa jih ima Blum »v dobrem« samo kakih pet.

In če bi ne bil položaj tako resen, bi bil kar zabaven stalni otvoritveni klic na shodih CGT in komunistične stranke: *Blum à l'action!* Ta cinični vzklík, ki je postal skoraj že medsebojni komunistični pozdrav, kot mora zasleduje starega gospoda Bluma. In okvir Front Populaire? V zadnjih mesecih nismo zasledili nobenega večjega socialističnega shoda, pač pa ni minilo 14 dni, da ne bi komunistična stranka vabila svoje člane, »les camarades socialistes et les amis radicaux« v Vel d'Hir — največje zborovališče Pariza. In nesrečni Blum ter radikalski jakobinci brez moči in odpora dopuščajo, kako njih ovčice postajajo plen Thorezovih volkov.

politično in ne kulturno načelno (primer: ponesrečeni komunistični poizkus z zadnjim štrajkom).

In katoliška akademska društva? Kdor je pazno sledil njih razvoju zadnjih pet let, je lahko opazil, da preživljajo neko latentno krizo, ki od časa do časa pride tudi vidno do izraza.

Pet društev sestavlja Akademsko zvezo, ne da bi ta diferenciacija imela kako drugo kot zgodovinsko osnovo in razliko v imenu. Toda vključ tu temu so bili časi, ko so ta društva imela medsebojna trenja, ki pa seveda z načelno stranjo niso imela nikake zveze. Trenja naj bi nadomestila idejno in organizatorično aktivnost. Pa to je bilo nekdanj. Pred petimi leti so pod temi društvi krepko rudarili komunisti. Prišel je močan sunek — bil je znak zdravlja mlajše generacije, ki je tiste dni prišla — ki je »nevidne« rudarje pognal in »rove« zasul. Tudi dogodki na univerzi so naravnost vpili po krepki in načelno jasni katoliški akademski skup-

Strankine statistike se temu primerno spreminjajo, poleg tega pa, kot smo to že zadnjič ugotovili, ima komunistična stranka absolutni vpliv na mase CGTa. Komunistična stranka je svoje članstvo skoraj početvorila, svoje vplivno območje pa gotovo podsetorila.

Tvorba »ljudske fronte« — to je dokazal francoski primer — je brez dvoma dosedaj najspretnjši način komunistične taktike: odprla je prej iz družbe izobčenemu komunizmu vrata v meščansko družbo in mu povrh še izročila neodporne, breznačelne meščanske in socialistične mase. Razumemo sedaj, zakaj Stalin tako neusmiljeno kolje vse, kar je le količkaj inficirano po Trockijevem »poklicnem revolucionarizmu«. Račun je enostaven. Odkrit, brezovinkarski revolucionarizem jim je v 15 letih uničil najboljši propagandni material (zaradi preganjanja revolucionarnega komunizma) in pognal meščanski družbi in kmečkemu prebivalstvu v kosti strah in z njim odpor proti komunizmu. Na drugi strani pa je čisto izključeno, da bi leni, stari nesposobni, parketni šefi meščansko-liberalnih in socialističnih strank mogli dogledno dobo v »ljudski fronti« vzdržati konkurenco demagoško spretnih komunističnih šefov in njihovih preizkušenih celic. V 1—2 letih morajo biti vrste njihovih starih pripadnikov zmanjšane na četrtino v prid komunistom. Francija je ta Stalinov račun 100% potrdila.

La Roque — Doriot.

Po razpustu njegovih »Croix de feu« (Ognjeni križi) je La Roque ustanovil Parti social Français. Poleg prejšnjega članstva Croix de feu, ki tvori trdno jedro Roque-ove stranke, je Parti social Français do danes nabrala že lepo število članov in simpatizer-

nosti. Toda milje se ni dal povsem ozdraviti. Komunizma sicer ni bilo več, toda ostal je nezdrav milje, ki se je zoperstavljal stremljenju po odločnejši liniji društev. Pa tudi to se ni vršilo vslej neposredno, vendar tako, da prava jasnost in odločnost, ki katoliški mladini pristoja, ni mogla dovolj močno priti do izraza, bodisi na univerzi, v javnosti ali pa v domači hiši. Novinci ne dobivajo skoraj nobene katoliške vzgoje, niti čuta za disciplino, niti zavesti, da pripadajo h katoliški akademski skupnosti. Pojavljajo se škodljiva stremljenja po zrahlanju Akademске zveze v korist posameznih društev: vse to ima seveda za posledico stalno slabljenje aktivnosti katoliških akademikov na univerzi. Nekdanje meddruštveno trenje je nadomeščeno z oviranjem razvoja v jasnejšo in odločnejšo smer.

Samo nakazali smo problem, ki je z dneva v dan bolj pereč. Za nas je jasno, da bodo katoliški akademiki — ki jim je v tem pogledu naložena posebna naloga — lahko postavili dobro organiziranemu in neumornemu

Francija ima moderno ovratnico, ki ji pa že preveč stiska vrat.

jev, tako da ima gotovo že vsaj 1 milijon volilcev. Stranka, čeprav mlada, ima že svojo močno tradicijo, ker je pač prevzela dediščino Croix de feu. Posebnost La Roque-ovega programa je parola: *Reconciliation nationale*.

Doriot. Od svojega 18. leta dalje marksist. Takoj po vojni je igral že važno vlogo v Jeunes Socialistes in bil eden izmed činiteljev preloma med staro socialistično stranko in organizacijo socialistične mladine, iz katere je nastala komunistična stranka Francije. Postal je šef komunistične mladine. Na zahtevo te mladine ga je leta 1924 komunistična stranka morala vstaviti na kandidatno listo takoj za današnjim šefom L'Humanité Vaillant-Couturierom. Bil je izvoljen za poslanca, star

(Nadaljevanje na drugi strani.)

komunizmu na univerzi protiutež le, ako bodo razumeli, da je treba močno ojačiti skupno organizacijo Akademске zveze, ji dati najširše polnomočje ter jo postaviti na trdno osnovo katoliškega radikalizma in organizacijske discipline.

To je po našem mnenju edina pot k resnemu ozdravljenju krize, ki smo jo zgoraj označili. Če ta misel ne bo našla razumevanja, bo pač treba mladi rod, ki prihaja na univerzo zdrav in pripravljen za borbo, drugače obvarovati pred kužo, ki mlado korajžo in načelnost razkrajja.

Za vsako ceno pa bo treba priti iz tega nenaravnega položaja, da se komunistična manjšina zaradi svoje aktivnosti in organizacijske discipline za svojo zablodo bolj žrtvuje kot katoliška večina za svojo večno resnico.

Zdi se nam, da je ta odkrita beseda bila potrebna, kajti organizem, ki sproti gnilobe ne izloča in ne stremi k večji popolnosti, je za življenjsko borbo že odmrli.

26 let, čeprav ga volivci sploh niso videli, ker je bil ves čas volivne borbe v zaporu. Volivno borbo je zanj vodila komunistična mladina, katere šef je bil. Ze prej pa je bil leta 1921 odposlan kot delegat francoske komunistične stranke na kongres kominterne v Moskvo, kjer je prišel v ozek kontakt z Leninom in Trockijem, s katerim je deloval 14 mesecev kot pomočnik v odseku kominterne za latinske dežele. Ze od rojstva stranke dalje je bil v borbi s starejšimi šefi v stranki, ker so se ti bali njegove konkurence. Spor je postal očit in odločen, ko je organizacija Jeunesses Communistes hotela Doriota za generalnega tajnika strankinega Politburo-a proti Thorezu. Zmagal je Thorez, ki ga je ščitil Stalin. Junija leta 1935 je bil Doriot od Kominterne v Moskvi izključen iz francoske komunistične stranke zaradi svojega dela za osamosvojitve in odcepitve francoske komunistične stranke od Kominterne.

Leta 1936 je Doriot v St. Denisu, najbolj rdečem mestu rdečega pariškega pasu, kjer je še danes župan, ustanovil **Parti Populaire Français** (francosko ljudsko stranko). Z njim je šel ves St. Denis, mnogo članov Jeunesses Communistes. Program stranke je sličen La Roque-ovemu: Proti obstoječemu kapitalističnemu sistemu, korporativni ustroj gospodarstva ter brezpogojna borba proti komunizmu.

Doriot številno ni tako močan kot La Roque. Je pa spretnejši od njega. Komunizem sovraži v bistvu, ker ga je v teku 10 let dobro spoznal. Pravi, da komunizem ni nič drugega kot pot, po kateri naj klika zločincev pride do vajeti, s katerimi bi obvladala ves svet. Izborno se zna boriti proti komunizmu. Je boljši ljudski govornik kot Thorez, menda v tem pogledu sploh najspodobnejši izmed vseh francoskih politikov.

La Roque in Doriot sta edina človeka, ki bi mogla ustaviti komunistični udar v Franciji. Ali ga bosta? Teško. Zakaj?

1. Njuni stranki sta mladi. Posebno Doriot-ova je še brez sistematične jecklene organizacije, ki bi se mogla kosati s komunistično.

2. Kader njunega članstva je drug kot komunističen (to velja v prvi vrsti za La Roquea, ne toliko za Doriota, ki deluje pred vsem med industrijskim delavstvom). Komunisti s svojimi celicami obvladajo položaj po tovarnah, njih članstvo je že na nadenoletnih »orožnih vajah« v štrajkih, zasedbah tovarn. Članstvo La Roquea in Doriota pa je raztreseno.

3. Komunisti in CGT imajo ogromne finančne vire (250 milijonov iz Moskve, članski prispevki 7 milijonov članov CGTa, ki pa dobi poleg tega tudi še kak »cvenk« iz Blumovega državnega tresora.) La Roque, še bolj pa Doriot se v tem pogledu pač ne moreta primerjati s Thorezom. Težki kapital jima je prav tako nenaklonjen kot Blum ali komunisti. Ostanajo jima le članski prispevki.

4. Zaradi pritiska in groženj komunistov in CGTa je režim La Roque-u in Doriot-u prepovedal vsa zborovanja in sestanke, do čim dopušča komunistom, da ščuvajo z vzkliki »La Roque et Doriot au poteau« na državljansko vojsko, da imajo svoje izzivalne shode, kjerkoli in kadarkoli, da rujejo in snujejo strankine celice v vojski, da neovirano vrše protidržavno propagando za odcepitve v Maroku etc.

5. CGT je dal črkostavcem nalog, da ne smejo staviti La Roqueovih listov. Vlada jima ne da na razpolago radia, do čim ima CGT dva dni v tednu svoj lasten radijski večer. Vse te protiustavne šikane so zavzele že tak obseg, da je La Roque podal vladi izjavo, da ne odgovarja več za dejanja svojih pristavev, ker mu je režim pretrgal vse stike z njimi.

Katoličani.

Ne usojamo se na tem mestu motriti francoskega katolicizma kot takega. Govorimo le o katoličanih, v kolikor prihajajo v poštev

Katoliška akcija

Ko naglašamo razliko med Katoliško akcijo in strokovnimi organizacijami, nikakor ne trdimo, da nima Katoliška akcija nobenih interesov na strokovnih organizacijah. »Zemski in duhovni red sta med seboj pač različna, nista pa popolnoma ločena« (Guerry, o. c. 384). Socialno vprašanje ni samo gospodarsko, marveč tudi нравno. Zato spada tudi v področje cerkve in Katoliške akcije. Strokovne organizacije in Katoliška akcija delujeta delno na istem polju vendar pa pod drugim vidikom. Med njimi mora vladati krščanska vzajemnost. Indirektno pa se podpirata tudi tako, da Katoliška akcija šola vest in нравni čut članom, ki vstopajo potem kot porabni delavci v strokovne organizacije; po drugi strani pa najdejo člani Katoliške akcije v strokovnih organizacijah, ki vanje vstopijo, primerno polje pa izvrševanje apostolata, zlasti za širjenje katoliških nazorov o socialnem vprašanju. Čeprav so zgolj strokovna gospodarska vprašanja izven sfere cerkvenega delovanja, je jasno, da jih bo prepričan katoličan večkrat drugače reševal kot nekatoličan. Pravo razmerje med Katoliško akcijo in strokovnimi organizacijami je orisal papež Pij XI. v okrožnici Quadragesimo anno, kjer pravi: »Prepričani smo... da se bo ta namen (ustanovitev boljšega socialnega reda), tem bolj gotovo dosegel, čim več bo takih, ki bodo pripravljeno dati na razpolago svoje tehnično, strokovno in socialno izkustvo, in — kar je še večjega pomena — čim več bo prihajalo pomoči od katoliških načel in njih uporabe, ne sicer od Katoliške akcije (ki se odreja pravi sindikalni in politični dejavnosti), pač pa od Naših sinov, katere Katoliška akcija navdaja z duhom tistih načel in jih pod vodstvom in učiteljstvom Cerkve vzgaja za apostolstvo.«

XII.

Rekli smo že, da more biti Katoliška akcija, četudi vsebuje vse bistvene sestavne dele, kot jih je določil papež Pij XI., različno organizirana. Nakazali smo tudi že tipe njene organizacije. Sedaj bi nastalo zanimivo vprašanje, kateri tip so izbrali cerkveni poglavarji po različnih pokrajinah, ko so organizirali Katoliško akcijo, in še drugo vprašanje, ali so isti tip ohranili, ali pa se je kdaj pokazala potreba, izpremeniti prvotno izbrani način organizacije. Zaradi prekratkega prostora ne moremo popisovati organizacije Katoliške akcije po svetu, marveč se moramo omejiti le na Slovenijo. Kakor je bilo že omenjeno, sta lavantinski in ljubljanski škof jeseni l. 1936 izdala skupno »Pravila Slovenske Katoliške akcije« (Ljubljanski škofijski list 1936, 110 do 115). Letos pa sta škofa potrdila tudi »Pravila lastnih organizacij SKA«; v Lj. škofijskem listu za l. 1937 so na str. 73—76 objavljena »Pravila Zveze katoliških dijakov« in »Pravila Zveze mladih katoliških delavcev«; pravila »za druge stanove bodo v kratkem sledila« (str. 73). Oglejmo si na kratko organizacijo Katoliške akcije po teh pravilih; da bomo pa laže spoznali novosti te organizacije,

kot ena izmed sil, ki naj sodeluje v obrambi pred komunističnim udarom.

Ne mislimo tu onih, ki se zbirajo okoli »L'Echo de Paris«, ker je vprašanje, če se ti težki zlati kalibri še morejo imenovati katoličane. Tudi ne mislimo na one, ki se zbirajo okoli dominikanskega »Septa«; ti so pokazali svojo sposobnost za borbo proti komunizmu v znanem intervjuu z Blumom, kjer so pogruntali skladnost programa Front Populaire in papeških enciklik. Ti slednji, kot člen v obrambni verigi proti pretečemu komunističnemu udaru ne pomenijo mnogo. Račun z njimi bi ne bil trden.

V mislih imamo žosiste, te apostole v tovarnah in povsod tam, kjer se gibljejo človeške roke v delovnem procesu. Zakaj ni

naj omenim par stvari o »Katoliški akciji v Sloveniji« po pravilih iz l. 1929 (Lj. škofijski list 1929, 47—49).

Po pravilih iz l. 1929 je Katoliška akcija organizirana ločeno v vsaki škofiji posebej. Vodstvo Katoliške akcije so sestavljali škofijski svet in župnijski sveti. V škofijskem svetu so bili po § 3 pravil predsednik, podpredsednik, tajnik, škofov zastopnik, zastopniki central katoliških organizacij in odlični katoličani obojega spola. Ta škofijski svet je izvolil škofijski odbor Katoliške akcije. Med katoliške organizacije so spadala katoliška vzgojna, prosvetna in karitativna društva ter verska društva, ki imajo za namen tudi apostolsko delovanje. Podobno kot škofijski svet so bili sestavljeni župnijski sveti. V takem svetu so bili predsednik, podpredsednik, tajnik, župnik (ali njegov namestnik), zastopniki katoliških organizacij, zaupni možje in žene, zlasti tam, kjer ni bilo organizacij (§ 8 pravil). Po § 11 so škofijski in župnijski sveti vršili delo Katoliške akcije »deloma direktno, s delom svojih organov, deloma po včlanjenih organizacijah«. Po § 12 je katoliška organizacija, ki se je včlanila v Katoliško akcijo, obdržala svojo avtonomijo, svoje vodstvo in svoj lasten delokrog. Sveti Katoliške akcije so imeli nalogo ustanavljati katoliške organizacije, ki so bile v določenem kraju potrebne (§15 pravil). Zanimiva je bila določba v § 16 pravil, ki se je glasil: »V vsaki župniji, tudi tam, kjer ni organizacij, se ustanovi župnijski svet iz katoliških zastopnikov raznih stanov, ki bo vršil apostolsko delo ali naravnost ali po kakih odsekih.«

Iz navedenih določb v pravilih iz l. 1929 moremo spoznati dosedanja organizacijo Katoliške akcije pri nas. Po današnji terminologiji bi rekli, da se je oprla le na pomožne sile; lastnih organizacij ni poznala. Pravila so namreč nastala v dobi, ki se je nekam nerazumljivo bala organizacij. Le tako moremo razumeti škofovo »pojasnilo« k pravilom, natisnjeno takoj za pravili v Lj. škof. listu za l. 1929 na str. 49. Tam pravi škof: »Iz pravil morete posneti, da katoliška akcija ni nobena nova organizacija, ampak je »sodelovanje vernikov v poslanstvu Cerkve«. Ker mora pa vendar nekdo biti, ki delo vodi, se je za škofijo sestavil »škofijski svet katoliške akcije«. Za posamezne župnije naj se sestavi »župnijski svet katoliške akcije«. Res, kot člani sveta so tudi zastopniki katoliških organizacij; so pa člani tudi odlični katoličani obojega spola. Tako upamo, da bodo v akciji sodelovali vsi katoličani vseh slojev, organizirani in neorganizirani. Škofijski in župnijski sveti bodo vodili vso akcijo deloma po včlanjenih organizacijah, deloma in v prvi vrsti pa z osebnim delom od osebe do osebe.«

Sedaj veljavna pravila Slovenske Katoliške akcije iz l. 1936 se tako bistveno razlikujejo od opisanih pravil, da komaj moreš še reči, da gre za isto ustanovo.

Ze v prejšnjih odstavkih smo omenili, da sta temeljni nalogi organizacije Katoliške akcije kot organizacije specializacija in koordi-

nacija. Ti dve nalogi dajeta bistveno smer organiziranju Katoliške akcije. Prvo nalogo, specializacijo, naroča prilagoditev okoljem; med okolji pa je v našem času tudi narodno okolje zelo važno. Organizacije Katoliške akcije so organizacije množic, grade in vodijo pa se po načelu notranje duhovne rasti, to je po načelu kvalitetnega izbora. Pred vsem pa je treba naglasiti, da je Katoliška akcija po svojem bistvu organizacija, ki mora biti hierarhično zgrajena.

Po teh načelih, ki so poudarjena tudi v škofovem uvodu k novim pravilom Slovenske Katoliške akcije, so ta pravila napravljena, in prav zaradi njih se pri nas bistveno razlikuje nova organizacija Katoliške akcije od prejšnje.

Po čl. 1 novih pravil je Slovenska Katoliška akcija enotna ustanova za obe slovenski škofiji. Njeni najvišji organi se imenujejo osrednji narodni organi, da se razlikujejo od zveznih organov, ki so najvišji organi posameznih njenih lastnih organizacij. Osrednji narodni organi (odbor, svet, občni zbor) imajo pooblaščenje od obeh škofov. Slovenska katoliška akcija vrši apostolat po lastnih organizacijah in tudi po pomožnih silah (čl. 9). Po lastnih organizacijah opravlja nalogo, ki smo jo imenovali specializacijo; zaradi koordinacije pa sprejema tudi pomožne sile. O teh pomožnih silah, ki smo jih v naših sestavkih že večkrat omenili, določa čl. 19, da jih sprejema osrednji narodni odbor izmed verskih društev, dalje kulturnih, dobrodelnih ter športnih društev in ustanov s katoliško versko нравno vzgojo. Pomožne sile ostanejo kot organizacije popolnoma samostojne; za apostolsko delo pa, ki jim ga poveri Katoliška akcija, so tej podrejene (čl. 20). Pomožne sile se morejo sprejemati šele, ko so lastne organizacije začele sprejemati člane že v večjem številu (čl. 25). Določba ima ta smisel, da ne bi pomožne sile zadržile lastnih organizacij, ki so jedro Slovenske Katoliške akcije.

Lastne organizacije so ločene po spolu, starosti in poklicnih okoljih (čl. 9. odst. 1). Omenil sem že, da sta dosedaj ustanovljeni dve moški organizaciji, namreč Zveza katoliških dijakov in Zveza mladih katoliških delavcev. Sledila bodo pravila ženskih organizacij: za dijakinje, za mlade delavke, za nameščenke, za učiteljice. Zgradile se bodo nato organizacije za kmečko mladino, moško in žensko. Organizacij se bo ustanovilo toliko, kolikor jih bo zahtevalo načelo o prilagoditvi okolju. V ta namen pa je seveda potrebno, dobro proučiti socialno strukturo našega naroda. »Delavec rešuj delavca, industrijec industrijca, kmet kmeta«, je ukazal papež. In po tem ukazu moramo ustanavljati različne lastne organizacije.

Slovensko Katoliško akcijo predstavlja v župniji župnijski odbor, v dekaniji dekanjski, v škofiji škofijski in za obe škofiji osrednji narodni odbor (čl. 10). Župnijski odbor izvolijo delegati krajevnih odsekov lastnih organizacij. Dekanjski odbor izvolijo delegati župnijskih odborov, delegati dekanjskih odborov pa škofijski odbor (prim. čl. 18).

(Nadaljevanje prihodnjič.)

tega božjega blagoslova Francija bila deležna vsaj že pred desetimi leti? Ti edini bi bili sposobni Francijo pri koreninah očistiti komunizma, ker imajo poleg zunanje aktivnosti še nekaj, česar La Roque in Doriot nimata in imeti ne moreta: globoko vero, da gre ves boj po svojem končnem namenu za rešitev duš? In ta nadnaravni namen vse njihove akcije jim daje ono neporušljivo prepričanje in razumevanje za žrtve, česar nobeden zgolj političen pokret dati ne more. Toda žosistov je samo nekaj čez 100.000 CGT pa šteje 7 milijonov! JOC je prišel prepozno... Je čisto izključeno, da bi s tako manjšino mogli preprečiti preteči komunistični udar. Poleg tega je komunizem svoje člane in simpatizerje tako do skrajnosti poneumil s svojim slovarjem

fraz, da so nedostopni vsakemu drugemu vplivu.

Zato je edina realna možnost, da se Francija obrani pred pretečim moskovskim udarom v združitvi vseh še nezastrupljenih narodnih sil. Po dogodkih v Clichyju, ko se je rdeči teror komunistične stranke, CGTa in režima pokazal v vsej svoji brutalnosti, ko so padli domala vsi osnovni členi francoske ustave: svoboda združevanja in zborovanja, svoboda tiska, svoboda akcije in najelementarnejša pravica človeka: svoboda dela, je Doriot zaklical potlačeni Franciji, naj se združi proti rdeči diktaturi in terorju v Fronte Svobode! Mogoče bo v njej rešitev Francije.

Kam to vodi?

Zadnji dogodki na univerzi so pokazali zno-va metode akademikov komunistov, ki se v svojih demagoških govorih vedno sklicujejo na demokracijo, v resnici pa se poslužujejo sami dosledno »fašističnih« metod, proti katerim se navidezno najostreje borijo. Na svobodnem zborovanju akademikov na univerzitetnih tleh, kjer bi moral imeti vsakdo svobodo, da pove svoje mnenje, se je zgodilo, da so znani komunistični nasilneži z dejanskim nasiljem — udarci skušali preprečiti, da ne bi čuli tudi nasprotnega mnenja akademikov, ki so bili proti štrajku. Pa to ni bilo prvič. Že več let sem se ponavlja skoraj na vsakem večjem akademskem zborovanju isto: da bi peščica komunistov, ki je že s svojimi gesli razburkala maso akademikov, preprečila, da ne bi ti čuli tudi nasprotnega mnenja in se pri tem strzeli in spoznali vso goljufijo komunističnih gesel, se posluži svojega običajnega sredstva — terorja, za sedaj še v obliki pretepa. Kje je tu demokracija, svoboda in strpnost? Naj ne mislijo komunistični akademiki, da bo ogromna večina akademikov, ki pripada drugim taborem vedno molče prekrižanih rok gledala tako početje. Kajti kje je napisano, da se mora večina pustiti terorizirati od peščice plačanih komunističnih agentov in od njih preslepljenih »trabantov«.

Strokovna politika ali politična strokovnost

Glasilu »1551« piše v številki 19, leto I, dne 23. aprila 1937 na prvi strani:

»Ze takrat nam je bila borba za slovensko kulturo politična borba, slovenstvo političen program« (podčrtali mi).

Isto glasilu piše v isti številki na 3. strani, ko govori o belgrajskem »Študentovskem pravniskem društvu«:

»... na drugi (diskusiji) so študenti sami z ekonomske, sociološke in politične strani osvetlili fašizem...« (podčrtali mi).

Nato nadaljuje v istem članku, na srce polagajoč našemu »Društvu slušateljev juridične fakultete«, naj vendar posnema blesteč vzgled belgrajskih kolegov:

»DSJF mora postati res strokovna (podčrtal »Akademski glas« sam) organizacija slovenskih študentov-pravnikov ... in jim ... razširiti strokovno (podčrtali mi) znanje ... so nam oni (sc. srbski študentje) pokazali pot, po kateri bi moralo tudi naše DSJF.«

V svoji predzadnji številki z dne 9. aprila pa tako-le opominja zagrebške študente:

»Iz vsega tega razvidimo, da strokovno delo na zagrebški univerzi zaradi teh političnih borb med organizacijo bivše HSS in Ligo trpi. Pozdraviti pa je težnja po depolitizaciji strokovnih klubov... Na vseh demokratsko (op. ur.: demokracija je po teh najnovejših odkritjih pojem iz »strokovnega« področja in ne več iz politične vede) usmerjenih akademikih zagrebške univerze je, da to izvedejo.«

Saj ste poznali indijanca, ki pa je včasih hotel veljati za čistokrvnega belca. Revez je tako pogosto zašel v zadrego.

Protivnerski boj v Rusiji

Osrednji odbor »Brezbožnika« je razpisal nagrado 25.000 rubljev za najboljšo književno delo s protivnersko vsebino.

Prvega maja so odprli v Leningradu nov protivnerski muzej.

**Pridobivajte nam
novih naročnikov!**

Pri komunistih

(Odlomek iz sestavka dr. R. Gutzwillerja v »Neue Züricher Nachrichten«.)

Komunistinja: Toda čemu se borite proti nam komunistom? Saj vendar hočemo dobro narodu, pomoč ubogim, pravico tlačenim, svobodo zaslužnjem. Mi hočemo prav za prav isto kot vi. Čemu nas črtite in preganjate?

Jaz: Mi vas nikakor ne črtimo, temveč vas ljubimo. Kar preganjamo in proti čemur se borimo, so samo vaše ideje in vaša kriva načela. Vi se divje borite proti fašizmu, proti »bluf-kulturi« in vendar niste v vaših temeljih niti za las boljši. Ravno nasprotno. Vi ste vprav oni, ki pravijo, da je vse odvisno od gospodarskih razmer. Duhovno življenje je za vas samo nadzidje. Vi ste torej čisti in popolni materialisti. Kajti, če je od gospodarstva, od ekonomije vse odvisno in določeno, potem ni nobenega prostora več za duha. In tako še prav posebno nobenega mesta za večnega, neskončnega duha, za Boga. S tega stališča ima Marx seveda prav, če pravi, da je vera opij za narod; ima Lenin prav, če pravi, da je borba za brezboštvo ABC za marksizem; ima Jaroslavski prav, če se je pred nedavnim izrazil, da komunist, ki zastopa verska načela, v stranki nima nič iskati. Ves brezbožniški pokret je samo po sebi umevno, dosledno izvajanje vaših marksističnih načel. Katakombsko krščanstvo v vašem sovjetskem rajju, plamenče cerkve v Španiji, umori duhovnikov v Mehiki ter javne in skrite pretnje v »Kämpfer« in danes v »Freiheit« so popolnoma v skladu z vašim duhom. Kako morete torej reči, da bi mi mogli z vami iti v mnogočem isto pot! Mi smo antipodi. Mi stojimo v popolnem nasprotju. Tukaj velja samo ali — ali.

Komunistinja: Mi črtimo samo, ker ste nas k temu prisilili. Tudi mi poznamo ljubezen.

Jaz: Toda vi ste mrzno postavili za zakon, kajti razredni boj je vaša bitna metoda in taktika. To je ravno druga temeljna razlika med nami. Vi in mi bi hoteli ustvariti nov svet: vi z bojem in močjo žareče mrznje, mi s sporazumom in z močjo žareče, vse premagujoče ljubezni.

Komunistinja: Kako morem nekoga ljubiti, ki je bogat, pa me pusti stradati? Plačuj visoke delnice, nas pa meče na cesto? Vozi se v razkošnem avtomobilu, ko moramo mi z raztrganimi čevlji hoditi? Pije šampanjec, mi pa nimamo kaj za pod zob?

Jaz: Niti na misel nam ne pride, da bi sedanje razmere hvalili. Toda mi ne verjame, da bi bilo z drugačno razdelitvijo imet-

ja vse storjeno. Mi vemo, da bi se s spremembo posredniških razmer samo drugi ljudje, druge skupine, drugi stan — če ravno hočete — dvignili. Kdor je torej sedaj gori, bi bil doli, in nasprotno, kdor je sedaj doli, bi bil gori; z drugimi besedami, lastniki bi postali drugi, razmere bi pa bile recimo največ po sto letih, da, že po dvajsetih in po desetih letih zopet neenake. Vi bi hoteli vse to od zunaj urediti, s pomočjo države, po zakonih, po odredbah, mi pa hočemo spremembo od znotraj. Mi prinašamo novega duha, novo mišljenje. In to bo razmere spremenilo. Vi gradite torej od spodaj: z gospodarstvom in od zunaj; s pomočjo države in po odredbah, med tem ko mi preoblikujemo in revolucioniramo od zgoraj: od Boga in od znotraj: iz duha in mišljenja. Torej tudi tukaj ostra nasprotja. Vidite, to so za nas brezpogojno bitne stvari. Vaši materialistični temelji izključujejo vero. Vaš način razredne borbe ubija ljubezen. In vaša komunistična ureditev lastnine je nepravilna, ter ostane samo pri zunanostih. Zato ne gremo z vami. Toda še enkrat: mi vas ne črtimo, borimo pa se proti vašim idejam in se moramo boriti. Ravno zaradi tega, ker vas kot ljudje ljubimo in ker vam bi radi pomagali, moramo strup, ki ga trosite, napraviti neškodljiv. Duh oživlja, ne pa gospodarstvo. Ljubezen gradi, ne razredna borba. Mišljenje predrugači svet, ne pa nova preureditev p-
sesti.

Komunistinja: Ali je moči kje vaš program na kratko sestavljen čitati?

Jaz: To se razume. Imam ga celo pri sebi.

Izvelkel sem iz žepa svoj Novi Testament, odprl peto poglavje pri Mateju in čital pridigo na gori. In kakor vedno, kadar se čita pridiga na gori, se je spustila svečana tišina nad ljudi. Ko sem končal, je trajala tišina dalje. Eden je gledal debelo pred se; drugi si je z rokami zakrival obraz; in čez blede obličje mlade umetnice je zdrsnila solza. Nek visok mladenič je vstal in vprašal, da se je kot divji, viharni očiček kotalilo po prostoru: »Kje pa so ti kristjani? Kje so ljudje, ki po tem živijo? Kje?« In jaz sem rekel na pol resno, na pol šaljivo: »Če bi vi to postali, bi se z vami lahko kaj začelo —.«

Zunaj na cesti je bilo tiho, kajti bilo je že pozno ponoči. In vendar sem moral ven k jezeru, da pod blesketajočimi se zvezdami in pri pljuskajočih valovih premislim minuli večer. In do danes mi gori v duši beseda: Kje so torej kristjani? Kje so ljudje, ki živijo po navetih pridige na gori? Kje so?

Bili bi najboljša borba proti komunizmu.

Poglavja iz zgodovine nafte

Konferenca v Haagu je končala z neuspehom. Zahteve lastnikov petrolejskih vrelcev v USSR so bile zavrnjene. Zato so septembra 1922 sklenili bojkot sovjetske nafte: nobena država naj ne dovoli uvoza sovjetske nafte; če pa že pride na trg, naj velja za ukradeno blago. Petrolejski magnati so računali na pomoč držav, ki pa je tokrat izostala. In po štirih mesecih je organizator bojkota Deterding sam prvi bojkot prelomil, ker je spoznal, da je brezuspešen.

Sir Deterding je, tako pravijo, načelni nasprotnik boljševikov. Drugi sicer trdijo, da je to pač zato, ker čuti v njih konkurenco. Toda kakorkoli že je, je vendar dejstvo, da je on morda edini od velikih denarnikov, ki ni nikdar ravnal proti svojemu spoznanju, da bo vsak dinar, ki ga bo Evropa dala boljševikom, uporabljen v njeno uničenje.

Boljševikom je izvažana nafta vir sredstev za propagando in reklamo. Stane jih ne mnogo: vrelci so bogati, naprave že od prej, delavci slabo plačani in z inženirji vred pod nadzorstvom. Za prodajo so organizirali v Angliji »Rop«, v Nemčiji »Derop«, pa tudi drugod se niso branili sovjetske nafte, čeprav se je nekdo izmed sovjetskih zastopnikov iz-

razil, da bo prišla v Evropo svetovna revolucija na valovih nafte.

Maja 1927 je boj dosegel višek. Boljševiki so hoteli najeti v Angliji posojilo 50 milijonov funtov in Midland Bank v Londonu je bila pripravljena posojilo izplačati. 11. maja naj bi se denar izplačal. Toda Deterdingu se je posrečilo, da je s pomočjo svojih tajnih agentov dokazal, da je sovjetski »Arcos Lloyd« središče boljševiške špionaže. Zgodaj zjutraj dne 11. maja izvršena preiskava je v polni meri potrdila mnenje Deterdingovih agentov. Vsi diplomatični odnosi s USSR so se pretrgali in Midland Bank je morala posojilo odpovedati.

Deterding pa se ni dolgo veselil svoje zmage. Standard Oil in njene podružnice so začele kupovati ceneno sovjetsko nafto in jo z dobičkom prodajati na Deterdingovem trgu — v angleških kolonijah.

Tri velesile — Standard Oil, Schell in Asneft (sovjetski trust) — so v neprestanem boju. Upori, revolucije, nemiri, konference, pogajanja, vse vonja po nafti in po katerem izmed velikih trustov, ki v borbi med sabo ne izbirajo sredstev.

Kdo je krivec v Španiji?

Sodba, ki jo često slišimo tudi v t. zv. katoliških krogih pri nas, da je španska cerkev krivec strahotnega meteža, ki je zadel Španijo, je objektivno napačna in pomeni grenko krivico. Priznati je treba, da je cerkev marsikaj zamudila, ko bi morala delovati na izboljšanju položaja, vendar glavni in odgovorni krivec je popolnoma drug: to je mednarodno prostozidarstvo in komunizem.

V prostozidarstvu imamo ono silo, ki ima že sto let izreden vpliv na špansko vlado. Mnogo važnih uradnih mest — često začeni z min. predsednikom navzdol — so imeli mnoga desetletja zasedena framazoni. Španski prostozidarji se sami ponašajo z neposrednim sodelovanjem pri pripravah komunističnih nemirov.

»Framazoni so bili, ki so dosegli, da se je večji del vojnih ladij postavil na stran ljudske fronte in da so ujeli uporne oficirje. Framazoni so bili letalci, ki so se postavili na čelo naše zračne flote, framazoni so pomagali pripravljati zmago v ozadju« (»El Dia Grafico« Barcelona, št. 6246; 15. X. 1936).

Umor Calva Sotela, vplivnega desničarskega politika, je bil sklenjen 6. junija 1936 na seji Velike lože v Parizu. Dotični odstavek dokumentov (seznam desničarskih politikov s karakteristiko njihovega delovanja), ki so prišli v roke desničarske vlade, ima poleg imena Calvo Sotelo dodano: »edina osebnost, ki bi mogla združiti vse elemente, ki so nasprotni ljudski fronti. Ima dobre zveze z vplivnimi krogi inozemstva. Nujno potrebno je, da izgine, da se prepreči tvorba nacionalne fronte, katere vodstvo bi brez dvoma prevzel. Ta nota naj se čim hitreje dostavi bratom v Madrid v svrhu točne izvršitve in neposredne eksekucije«. — Tako je sklenilo framasonstvo smrt nacionalnega delavca.

Kar tiče komunizma je treba pripomniti, da so pred nacionalno vstajo v juliju 1936 v Španiji imela glavno vlogo gibanja socialistov, sindikalistov in anarhistov. Vendar je od Moskve vojen internacionalni komunizem kmalu prevzel vodstvo in je vodilni faktor pri sistematičnem preganjanju cerkve.

Dejanja dokazujejo načrtno pripravljane komunistov na revolucionaren udar. »Tehnična služba« francoske komunistične stranke je dala španskim tovarišem v soglasju s Kominterno že aprila 1936 smernice za boljše viziranje španske armade; tu so točna navodila za zavzetje vojašnic, za sestavo rubrik glede politične usmerjenosti vojakov in častnikov, glede taktike poličnih bojev itd. (Iz »Echo de Paris« citirano v »Köln. Zeitung« 13. januarja 1937.)

S kakšnimi lažmi dela komunizem nam dokazuje sledeč slučaj. Marksisti pošiljajo v zadnjem času dnevnikom fotografije, ki naj bi javnost prepričale o tem, da bombardiranje Madrida po nacionalistih zahteva žrtve predvsem med ženskami in otroki glavnega mesta. Sedaj pa se je izkazalo, da te fotografije sploh niso slike španskega glavnega mesta, temveč izvirajo iz svetovne vojne in prikazujejo bombardiranje Pariza po nemškem dalekometnem topu l. 1918. To je ugotovil dopisnik lista »Universe« in razen tega še, da te slike prihajajo iz pariškega komunističnega komiteja za podpiranje Španije in da Madrida sploh nikoli videle niso.

Predsednik brezbožnikov Jaroslavski je na kongresu brezbožnikov pred 400 delegati dejal: Izjavljamo, da bomo zatrli katolicizem z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagamo. Nova ustava je tudi taka, da ne dovoljuje verske propagande. To je najboljšje jamstvo za razširitev brezbožništva, ki ga propagirata tako država kot komunistična stranka. — Jasen dokaz, kako »tolerirajo« komunisti, tam kjer so na vladi, svobodo pričrpanja in vere.

Srednja šola

Tudi centralizem...

Pogostokrat beremo v časopisih o centralistični ureditvi naše države in posledicah take ureditve, ki so tako kvarne za nas v gospodarskem, političnem in seveda v kulturnem pogledu. Sem in tja pa je naravnost da mora ministrstvo odločati o kaki stvari. Za primer naj bo tale zgled. Ubogi srednješolec je morebiti že od rojstva pohabljen ali pa se mu je pripetil nesrečen primer, da si je pokvaril nogo, roko, bodisi da ima kako drugo telesno hibo. Seveda dijak ne more telovaditi. Kaj sedaj? Narediti mora prošnjo in jo nasloviti naravnost prosvetnemu ministrstvu v Belgradu, kajti ne morda prosvetni oddelek banske uprave, ampak edino prosvetno ministrstvo more dijaka oprostiti obiska telovadbe. Čudimo se, zakaj je tukaj šolski zdravnik oziroma šolska poliklinika?! Zakaj vendar ne bi mogla v takih primerih oproščati ravnateljstva po predhodnem pregledu pristojnega zdravnika?

Slovenski „Triglav“ v Zagrebu

Včasih smo ga poznali kot velikega pobornika jugo-edinstvenih podvigov. Glasilo »1551« nam ga je pa v svoji številki predstavilo kot klub slovenskih akademikov, ki se udeležuje na zagrebškem kulturnem polju. Zagrebške »Jugoslovenske novine« pa so v članku o pogrebu komunista Ljubičiča vedele povedati:

»Na sprovodu nošen je i vijenac Slovenaca iz »Triglava« sa slovenačkom i crvenom trakom.«

Glasilo »1551« na pogrebu seveda ni imelo svojega poročevalca, »Jugoslovenskih novin« pa ne čitajo, zato pač niso mogli svojih čitateljev o udeležbi svojih zagrebških prijateljev na pogrebu Ljubičiča informirati.

Poravnajte naročnino!

Književnost

ČAS

Kako to poje v meni strašni čas,
kako se koljejo ideje!
Življenje valovi hitreje,
v še silnejši polet je vsak poraz.

Ne more me ubiti hrup noči.
Se že dani od zlate zarje.
Kaj težka cesta zdaj mi mar je!
Še bolečina mnogo manj boli.

Spoznati, zasovražiti nered;
globino duše — mučenice
dojeti in umeti klice:
potem oblikovati novi svet —

Divjaj, o čas — vihar, jaz grem s teboj!
Ne stani, zmerom nekam iti!
Svetova so prepregle niti —
objemi ju, razširi, duh, se moj!

J. M.—č.

Katoliški akademiki v Brnu

Proti poplavi raznih nekatoliških in protikatoliških organizacij katoliški akademiki niso ustvarili veliko svojih društev. Razen enega slovaškega katoliškega dij. društva je še Klub lidovych akademiků in društvo Moravan.

Značilno je za brnske razmere, da se katoliški akademik ne zanima preveč za društveno življenje, celo na občne zbornice fakultetnih društev ne hodi, zaradi česar levica doseže često znatne in nezaslužene uspehe, včasih dobi celo cel odbor. Zato na katoliški Moravi — na najbogatejšem polju šramkove politične moči — ni KLA (Klub lidovych akademikov) največji, kakor bi to pričakovali.

Ostali katoliški akademiki se društveno udeležujejo samo na univerzitetnih zborovanjih in pri pokrajinskih akad. društvih, kolikor seveda na ta zborovanja sploh prihajajo. In ker sta bili doslej na brnskih visokih šolah samo desnica in levica, so se katoliški akademiki naravno priključili k desnici. Pri dosedanjih volitvah so stali s češkimi katoliškimi akademiki vedno v isti vrsti tudi slovaški kat. akademiki tako, da je n. pr. pred nedavnim bil 2 leti na čelu filozofskega društva Slovak (iz Slovaške ljudske stranke).

Ponos brnskih kat. akademikov pa je nepolitično društvo Moravan. Velika prednost društva je sedež v Sušilovych kolejch, v katerih stanuje okrog 180 akademikov. Ti dajo najboljše in najvztrajnejše delavce Moravana. Društvo »Moravan« ima za seboj vrsto trdih let dela pa tudi sijajnih uspehov. Tako je n. pr. prirejal Moravan nekoliko let po vrsti v največji predavalnici filozofske fakultete tečaje, na katerih so predavali najboljši čehoslovaški teologi. Tečaji so se vršili ob veliki udeležbi in to ne samo s strani dijaštva, ampak od vseh mogočih ljudi. Letos je tudi priredil vrsto aktualnih predavanj.

Mnogo predavanj je bilo natisnjenih v reviji Akord. Ta revija ima oddelke za vero, znanost, umetnost in poezijo. Vsak del ima svojega urednika in krog sodelavcev. Med njimi naj omenimo vsaj Jaroslava Durycha, katerega ime je Slovencem dobro znano. Seveda se tudi dijaštvo udeležuje in priobčuje svoje najboljše pesmi, ocene knjig, pogosto pa tudi znanstvene razprave. V zvezi z revijo izhaja tudi knjižnica »Akord«, v kateri so izšli dr. K. Hegra pesniški prevodi iz hebrejščine, Habanova Psihologija i. dr.

»Moravan« se dalje trudi navezati stike s katoliškimi krogi v Brnu in na Moravi. Nje-

gov družabni krožek prireja s tem namenom družabne večere, reprezentančne plesne, kateri so postali shajališče izbrane družbe in last not least vir dohodkov. S temi dohodki in z dohodki, ki jih prinesejo pevci evskega odseka »Moravana«, plača to akad. društvo znatne izdatke, združene z izdajanjem »Akorda« in njegove knjižnice.

Doslej je Bog blagoslovil trdo delo mnogih desetih katoliških dijakov, od katerih jih je največ prebivalo v Sušilovych kolejch. Želimo, naj jim Bog obilno blagoslovi njih delo tudi v bodočnosti.

napad na samostane

Že nekaj časa so poznavalci nemških razmer zagotavljali, da formalno premirje med Berlinom in Vatikanom ne bo trajalo dolgo. Narodni socializem je samo čakal trenutka, da da duška svojemu sovraštvu do Cerkve.

Dejstvo, da je kljub najstrožji cenzuri pappeška okrožnica o položaju katolikanov v Nemčiji le prišla v roke onim, ki jim je bila namenjena, ga je tako razdražilo, da se je kot brez glave pogнал v protiversko gonjo, ki ji morda prednjači po ostrini samo še brezbožni boljševizem Moskve, Meksike in Španije. Natančno tako, kakor je že nekaj dni prej napovedal neki dunajski list, se je na dano znamenje začela v vsem nemškem tisku ostra borba proti Vatikanu. Ves nemški tisk in z njim radio grmi danes proti samostanom, episkopatu in vsej cerkvi. Vlada hoče s tem doseči zagotovilo Vatikana, da bo v bodoče opustila cerkev vsako vmešavanje v notranje zadeve Reicha, kar bi indirektno pomenilo, da se cerkev popolnoma podredi Führerju. V primeru pa, da Vatikan zaželjeno zagotovilo odkloni, se bo Berlin pripravil na to, da uprizori 200 procesov proti 1038 zaprtim duhovnikom in redovnikom, da izvede s tem posledni pritisk na Vatikan.

Kdor je vsaj nekoliko zasledoval pravno prakso v deželi koncentracijskih taborov in Gestapo od trenutka, ko je prevzel oblast narodni socializem, ne bo preveč presenečen ob vesti, da se je posrečilo na podlagi kdove kakih obdolžitvev poloviti tisoč katoliških duhovnikov, da jih uporabijo ob ugodni priliki za pritisk na Vatikan. Gotovo je, da je med obdolženci nekaj takih, ki niso živeli primereno svojemu poklicu. Nihče ne bo vlade ob-

sojal, če hoče proti tem postopati po zakonu. Toda demagogično razkričana pavšalna obsodba samostanov, cerkve in njenega sistema, kot se to sedaj dogaja, da se izvede pritisk na Vatikan in ravno tako dejstvo, da zaradi zablod posameznikov proglašajo ves stan, ki mu pripadajo, za nezmožen in nevreden vzgojnega dela med mladino, vse to odkriva pravno prakso, ki bi se je nemški narod v svojih boljših časih sramoval. Narodni socializem se je za dosego svojega cilja oprijel komunističnih metod in g. Stalin je lahko v tem oziru z njim popolnoma zadovoljen. Toda ta razjarjenost proti cerkvi je vse preveč vsiljiva, vse preveč narejena, vse preveč jasen je njen politično-diplomatičen namen, vse preveč prozorni so pri tem uporabljani manevri, da bi ukazana gonja pod stankinim vplivom stojičega tiska mogla prevarati nemški narod. Narodni socializem lahko uprizarja procese, ki naj sramotijo duhovščino, episkopat in cerkev le zato, ker je bil toliko previden, da je katoliški tisk, ki bi mu v takem primeru nekoliko gledal pod prste, ob pravem času uničil in tako vzel katoliškemu nemškemu ljudstvu možnost javne obrambe.

Sličica iz rdeče Španije.

Rdeča »vlada« v Valenciji stalno zatrjuje, da v vsem ozemlju, ki je pod njeno vlado, vlada red in je njena avtoriteta brezpogojno priznana. Kakšen red v resnici vlada v rdeči Španiji, spoznamo iz kratkega poročila rdečega časopisa »Juventud Libre«, ki prinaša pismo iz neke vasi z značilnim odstavkom:

»Tudi tu živimo v popolnem komunizmu. Denar je popolnoma odpravljen, zato žal ne moremo plačevati naročnine za časopis.«

V soboto 1. maja je bil promoviran za doktorja prava Ciril Zebot, sin odlične Zebotove družine iz Maribora. Svoje izpite je redno polagal z odličnim uspehom, poleg tega pa odločno posegal v društveno življenje na univerzi, kjer je vedno uveljavljal odločno katoliško in slovensko stališče. K njegovemu uspehu mu najiskrenejše čestitamo.

Na tehnični fakulteti je diplomiral Janez Ložar iz znane Ložarjeve družine iz Ljubljane. K njegovemu uspehu mu iskreno čestitamo in upamo, da bo s svojo vztrajno in globoko usmerjenostjo ter odličnimi možnostmi še mnogo koristil slovenstvu in katolicizmu.

Rivala

Dramsko gledališče v Ljubljani igra te dni vojno dramo, ki sta jo napisala dva Američana, priredil Zuckmayer in prestavil F. Kalan. Pozorišče drame je v Flandriji, tik nemško-francoskega bojišča, kjer se v letu 1917 borijo na strani Francozov tudi ameriške čete. Prav zato pomeni ta drama novost: kaže nam, kako Američani gledajo na bojno vihro.

Tri osrednje osebe bi bile: Charmaine, krčmarjeva hčerka, ki se je predala valu svojega časa in pada iz naročja enega uniformiranega vojaka v naročje drugega; nato kapetan in seržant, stara bojna tovariša, ki se imata kljub zunanji zadirčnosti na dnu srca vendarle rada. Charmaine, ki ljubi oba dva enako, ju spravi v grozečo odmaknjenost, toda zunanji dogodki (dolžnosti na fronti, brezmejna utrujenost in želja po dopustu, groza smrti, ki spravlja v blaznost) zakrijejo prekipevanje čustev, o katerih človek ne ve, ali so bolj duhovnega ali bolj seksualnega značaja.

O vsebini igre je težko govoriti. Kapetan in seržant tekmujeta za Charmaine, ona sama pa dobro čuti, da zadošča tako enemu

kakor drugemu, in ko teh ne bo, bogve kdo bo njen »garçon«.

Drama nam kaže prerez vojnega življenja in vseh njegovih značilnosti, nima pa nekega stvarnega zaključka. Človek si konec lahko sam napravi: Charmaine bo ostala v Flandriji, Američani pojdejo čez lužo. Samo spomin bo ostal. Ali bo prijeten ali grenak, je individualna zadeva. Pri tako bobnečem delu, kakor je drama »Rivala«, kakšna nežna čustva nimajo ne prostora ne časa.

Da drama zveni od začetka do konca naturalistično, je nedvomno zasługa Zuckmayerja, ki ga poznamo kot pisatelja »Veselega vinograda«, kjer naturalizem par excellence naravnost cvete. To ti mrgoli pestnih izrazov in psok, ki gredo resda na račun pijanosti, a niso zato nič bolj prijete. Tudi te včasih dirne kakšna dvoumnost, ki jo razumeš šele, ko se okoli tebe sliši pomenljivi smeh. Sicer pa scenerija in režija tu in tam spominja na Langerjevo »Konjeniško patrolo«: grmenje topov, ranjenci, umiranje, jeklena ravnodušnost, kjer na dnu vedno neprestano živi želja po miru in velika ljubezen do žioljenja, humor, ki naj prežene tesnobo. A v tej dramati preola-

duje grobost, ki pusti v gledalcu težko, mračno podobo.

Zanimivo je, da govori Charmainein oče francosko, Charmaine sama pa v veliki meri tudi. Ta dvojnost poživni pestrost, čeprav ne more vsakdo slediti.

Če naj primerjamo obe vojni dramati, »Konjeniško patrolo« in »Rivala«, moramo dati Langerjevemu delu nesporno prednost: tam kipi ljubezen do domovine, medtem ko tu nimamo ne ene ideje, ki bi človeka doignila. Ali pa je in ji naturalizem ne pusti do sape.

TEKMOVANJE

»Čas«, pesem J. M.—ča, ki je objavljena v tej številki, je dobila nagrado 50 Din.

Ker se naglo bliža konec šolskega leta in s tem konec III. letnika »Straže v viharju«, pošljite prispevke vsaj do 15. maja, da bo mogoče vse urediti in pripraviti. Za literaturo imamo na razpolago še 290 Din. Zastaviti moramo vse sile, da bo književni del lista zanimiv in tudi aktualen. Zato so dobrodošli vsi sestavki, ki se tičejo slovenske knjižne produkcije (ocene, glose i. dr.).

Prispevki morajo biti v uredništvu najkasneje v soboto, da pridejo v poštev za naslednjo številko.